

Matlab' ta Yöney/Dizely İşlemlerinde Kullanılan Operatörler ve Fonksiyonlar

MATLAB programlamada yöney/dizely işlemlerinde sık kullanılan operatörler Çizelge 1' de verilmiştir. Çizelge 2.' de ise Çizelge 1' de verilen operatörlerin MATLAB' ta kullanımı gösterilmiştir. Çizelge 3' de ise yöney/dizely işlemlerinde sıkca kullanılan hazır kütüphane fonksiyonları verilmiştir.

Çizelge 1. Yöney/Dizely işlemlerinde kullanılan operatörler

Operatör	Tanım
;	Semi-kolon operatörü
'	Eşlenik devrik(dizelyler ve yöneyler için)
*	Çarpım Operatörü (Dizelyler için vektör çarpımı, skaler değerler için normal çarpım)
.	Nokta Operatörü (elemanter düzeyde işlem yapmak için)
^	Üs alma Operatörü
[]	Boş Yöney Yaratma Operatörü
:	Kolon Operatörü
=	Atama Operatörü
\	Soldan Bölme Operatörü
/	Sağdan Bölme Operatörü

Çizelge 2. Operatörlerin MATLAB' ta kullanımı

İşlem	MATLAB şekli
Vektör tanımlama	$X=[X_1, X_2, X_3, \dots, X_n]$;
Vektör toplama	$X+Y$
Vektör çıkarma	$X-Y$
Skaler ile çarpma	$K*X$
Devrik(transpoze)	X'
Nokta çarpım	$X*Y'$ veya $\text{dot}(X,Y)$
Vektör çarpımı	$\text{cross}(X,Y)$
Norm	$\text{norm}(X)$
Elemanter çarpım ($X_i \times Y_i$)	$X.*Y$
Elemanter bölüm (X_i/Y_i)	$X./Y$
Elemanter üs alma X_i^m	$X.^m$
Satır vektör oluşturma	$X=m:n$ (Tamsayılar için) $X=a:dx:b$ (reel sayılar için), $dx:\text{artım}$

Çizelge 3 Yöney/dizely işlemlerinde sıkca kullanılan hazır kütüphane fonksiyonları

cross	Vektör çarpım fonksiyonu
det	Determinant hesaplama fonksiyonu
diag	Bir matrisin diagonalini veren fonksiyon
eig	Özvektör ve Özdeğer fonksiyonu
eye	Birim matris oluşturma fonksiyonu
fliplr	Bir Dizelyi sağdan sola döndürme fonksiyonu
flipud	Bir Dizelyi yukarıdan aşağı döndürme fonksiyonu
rot90	Bir dizelyi 90 derece döndürür
inv	Matris tersi alma fonksiyonu (Kare dizely olmalıdır)
isempty	Dizelyin boş dizely olup olmadığını kontrol eden fonksiyon
length	Bir vektörün boyunu hesaplayan fonksiyon
linspace	Eşit aralıklı vektör oluşturan fonksiyon
max	Bir vektörün veya dizelyin en büyük elemanını veren fonksiyon
min	Bir vektörün veya dizelyin en küçük elemanını veren fonksiyon
norm	Bir Matrisin veya vektörün Normunu(büüklüğünü) veren fonksiyon
null	Null dizelyi yada değişkeni yaratma fonksiyonu
ones	Birim dizely oluşturan fonksiyon
poly	Kökleri polinoma dönüştüren fonksiyon
polyval	Polinom değeri hesaplama fonksiyonu
rand	Tekdüze(Uniform) rastsal sayı üreten fonksiyon

Çizelge 3(devam)

randn	Normal dağılımlı rastsal sayı üreten fonksiyon
rank	Bir dizeyin rankını veren fonksiyon
reshape	Dizeyi farklı boyutlarda tanımlama imkanı veren fonksiyon
roots	Polinomun köklerini veren fonksiyon
size	Bir dizeyin boyutunu veren fonksiyon
sort	Artan şekilde sıralama fonksiyonu
tril	Bir dizeyin alt üçgen kısmını veren fonksiyon
triu	Bir dizeyin üst üçgen kısmını veren fonksiyon
zeros	Sıfır (boş) dizeyi oluşturma fonksiyonu

% Örnek 1.

```

%
% program verilen iki vektörün normlarını hesaplar. Nokta çarpımını ve iki vektör arasındaki % açığı
radyan ve derece cinsinden hesaplar.
%
X1=[2 4 0]; % yada X1=[2, 4, 0];
Y1=[6 -4 2]; % yada Y1=[6,-4, 2];
% X1 ve Y1 vektörlerin normlarının hesaplanması
>> Nx1=norm(X1)
Nx1 =
    4.4721
>> Ny1=norm(Y1)
Ny1 =
    7.4833
% iki vektörün nokta çarpımı
>> XdotY=X1*Y1'
XdotY =
    -4
% iki vektör arasındaki açı(radyan cinsinden)
>> Theta=acos(XdotY/(Nx1*Ny1))
Theta =
    1.6906
% radyan cinsinden elde edilen açının dereceye çevrilmesi
>> Thetadeg=Theta *180/pi
Thetadeg =
    96.8646

```

% Örnek 2.

```

%
% program verilen iki dizeyin vektör çarpımını hesaplar. % dizeylerin tanımlanması
A=[2 -1 0 ; 4 3 -1];
B=[-4 0; 6 -4; 1 6];
>> C=A*B
C =
    -14    4
     1   -18
>> C1=B*A
C1=
    -8    4    0
    -4   -18    4
    26   17   -6

```

% Örnek 3.

```

%
% program verilen dizeylerin vektör çarpımını, devriğini, hesaplar. % dizey tanımlanması
C=[-14 4 ; 1 -18]
C =

```

```

-14  4
  1 -18
>> Ct=C'
Ct =
-14  1
  4 -18
>> Ct'
ans =
-14  4
  1 -18
A=[2 1; 3 0];
>> AxB=C*A
AxB =
-16 -14
-52  1
>> CA=(C*A)'
CA =
-16 -52
-14  1
>> A' * C'
ans =
-16 -52
-14  1

```

% Örnek 4.

```

%
% Bir dizeyin determinantını, tersini hesaplar.
A=[1 4 8; 1 0 0; 1 -3 -7];
>> detA=det(A)
detA =
4
Aters=inv(A)
Aters =
0 1.0000 0
1.7500 -3.7500 2.0000
-0.7500 1.7500 -1.0000
>> Aters*A
ans =
1.0000 0 0
0 1.0000 0
0 -0.0000 1.0000
>> At=A'
At =
1 1 1
4 0 -3
8 0 -7
>> det(At)
ans =
4

```

% Örnek 5.

```

%
% Program verilen bir dizeyin özdeğerlerini, özvektörlerini hesaplar.
%
A=[1 -1 0; 0 1 1; 0 0 -2];
EIG=eig(A)
>> eig(A)
ans =
1 1 -2

```

POLY =

1 0 -3 2

>> [V,D]=eig(A)

V =

1.0000 1.0000 -0.1048
0 0.0000 -0.3145
0 0 0.9435

D =

1 0 0
0 1 0
0 0 -2

Aşağıda Çizelge 3' de verilen hazır fonksiyonların $A=[1 \ -1 \ 0 ; 0 \ 1 \ 1 ; 0 \ 0 \ -2]$ dizeyi üzerindeki uygulanan işlemleri gösterilmiştir.

>> diag(A)

ans =

1 1 -2

>> eye(3)

ans =

1 0 0
0 1 0
0 0 1

>> fliplr(A)

ans =

0 -1 1
1 1 0
-2 0 0

>> rot90(A)

ans =

0 1 -2
-1 1 0
1 0 0

>> flipud(A)

ans =

0 0 -2
0 1 1
1 -1 0

>> inv(A)

ans =

1.0000 1.0000 0.5000
0 1.0000 0.5000
0 0 -0.5000

>> length(A)

ans =

3

>> linspace(0,10,10)

```
ans =  
Columns 1 through 10  
0  1.1111  2.2222  3.3333  4.4444  5.5556  6.6667  7.7778  8.8889  10.0000  
  
>> max(A)  
ans =  
1  1  1  
  
>> min(A)  
ans =  
0  -1  -2  
  
>> size(A)  
ans =  
3  3  
  
>> tril(A)  
ans =  
1  0  0  
0  1  0  
0  0  -2  
  
>> triu(A)  
ans =  
1  -1  0  
0  1  1  
0  0  -2  
  
>> rand(3)  
ans =  
0.9501  0.4860  0.4565  
0.2311  0.8913  0.0185  
0.6068  0.7621  0.8214  
  
>> randn(3)  
ans =  
-0.4326  0.2877  1.1892  
-1.6656 -1.1465 -0.0376  
0.1253  1.1909  0.3273  
  
rank(A)  
ans =  
3  
  
>> trace(A)  
ans =  
0
```